

RAPORT CENTRUM
BADAŃ NAD
UPRZEDZENIAMI

W USA bez zmian?
Polaryzacja
polityczna wśród
Amerykanów
przed i po
wyborach
prezydenckich

Paulina Górska
Anna Czerwińska
Martyna Pałys
Maciej Górski
Wojciech Podsiadłowski

Luty 2025

Główne wnioski

- Uczucia Demokratów wobec Republikanów są bardziej negatywne niż uczucia Republikanów wobec Demokratów
- Po wyborach Demokraci żywią mniej pozytywne uczucia wobec samych siebie niż Republikanie
- Wybory wiązały się ze spadkiem pozytywnych uczuć wobec wyborców preferowanej przez siebie partii wśród Demokratów oraz wzrostem pozytywnych uczuć wobec oponentów politycznych wśród Republikanów
- Po wyborach Demokraci bardziej dehumanizowali Republikanów niż przed wyborami
- Republikanie mają bardziej pozytywne uczucia wobec osób niegłoszących niż Demokraci
- Demokraci są bardziej zmęczeni konfliktem politycznym niż Republikanie, a różnica pomiędzy tymi grupami pogłębiła się po zwycięstwie Donalda Trumpa

Piątego listopada ubiegłego roku wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych wygrał Donald Trump – jego przytłaczająca przewaga okazała się sporym zaskoczeniem, biorąc pod uwagę prognozy formułowane na podstawie sondaży prowadzonych w trakcie kampanii wyborczej. Spośród możliwych przyczyn ponownego niedoszacowania poparcia Trumpa w sondażach wymienia się nierozpoznanie preferencji wyborców podejmujących decyzję w ostatniej chwili (w której to grupie przewaga Trumpa była szczególnie wysoka), większe opory osób głosujących na Republikanów przed ujawnieniem swoich preferencji w badaniach opinii publicznej czy większy niż oczekiwano udział białych wyborców, spośród których większość popiera Partię Republikańską, w grupie głosujących¹.

W świetle wyników wyborów prezydenckich można zastanawiać się, czy i w jaki sposób niespodziewanie wysokie zwycięstwo Donalda Trumpa przełożyło się na stopień polaryzacji politycznej w społeczeństwie amerykańskim. Aby odpowiedzieć na to pytanie, przeprowadziliśmy badanie dotyczące polaryzacji afektywnej, czyli tendencji do postrzegania osób o odmiennych preferencjach politycznych negatywnie, zaś osób o takich samych sympatiach politycznych pozytywnie². Badanie zostało przeprowadzone w ramach grantu NCN Opus „Polaryzacja polityczna – perspektywa mikro, mezo i makro” (UMO-2023/49/B/HS6/02460).

¹ Montaro, D. (2024). *The polls underestimated Trump's support – again. Here's why*. Pobrano z: <https://www.npr.org/2024/11/12/nx-s1-5188445/2024-election-polls-trump-kamala-harris>

² Jost, J. T., Baldassarri, D. S., & Druckman, J. N. (2022). Cognitive-motivational mechanisms of political polarization in social-communicative contexts. *Nature Reviews Psychology*, 1(10), 560-576. Doi: 10.1038/s44159-022-00093-5

Osoby badane – zwolenników Partii Demokratycznej i Partii Republikańskiej – zapytaliśmy m.in. o ich uczucia wobec wyborców obu partii oraz osób, które nie głosowały w wyborach, stopień człowieczeństwa przypisywany różnym segmentom elektoratu, jak również o zmęczenie konfliktem politycznym w Stanach Zjednoczonych. W przeprowadzonych analizach używaliśmy dwóch klas wskaźników polaryzacji politycznej – absolutnych, gdzie miarę polaryzacji stanowił stosunek do oponentów politycznych oraz relatywnych, gdzie przez polaryzację rozumiano różnicę między stosunkiem do wyborców popieranej przez siebie partii a postawą wobec przeciwników politycznych. Podczas gdy wskaźniki absolutne są łatwiejsze do zrozumienia, wskaźniki relatywne, zwłaszcza w przypadku dehumanizacji, są dobrze ugruntowane pod względem teoretycznym³ i wydają się lepiej przewidywać przemoc motywowaną politycznie⁴.

Analizowane w niniejszym raporcie dane dostępne są pod linkiem: https://osf.io/pq3fr/?view_only=78cfc45e33c64f51b09e3e8516ada187.

³ Np. Leyens, J.-P., Paladino, P. M., Rodriguez-Torres, R., Vaes, J., Demoulin, S., Rodriguez-Perez, A., & Gaunt, R. (2000). The emotional side of prejudice: The attribution of secondary emotions to ingroups and outgroups. *Personality and Social Psychology Review*, 4(2), 186–197. https://doi.org/10.1207/S15327957PSPR0402_06

⁴ Do takich wniosków skłania nas reanaliza danych z naszych wcześniejszych badań.

Temperatura uczuć wobec oponentów politycznych, wyborców preferowanej partii i osób niegłoszących

Aby zmierzyć postawy względem zwolenników poszczególnych partii, skorzystaliśmy z termometru uczuć.⁵ Zadaniem osób badanych było określenie swoich uczuć względem wybranych grup na skali od 0 (uczucia zimne, negatywne) do 100 (uczucia ciepłe, pozytywne).

W pierwszej kolejności przyjrzeliliśmy się zmianom w temperaturze uczuć wobec oponentów politycznych (Rycina 1). Po wygranej Donalda Trumpa stosunek Demokratów wobec Republikanów nie zmienił się w sposób istotny statystycznie ($M_{T1} = 21,68$; $SD_{T1} = 24,55$ vs. $M_{T2} = 19,81$; $SD_{T2} = 25,06$), poprawiły się natomiast postawy Republikanów wobec Demokratów ($M_{T1} = 30,82$; $SD_{T1} = 27,01$ vs. $M_{T2} = 33,98$; $SD_{T2} = 28,36$).⁶ Chociaż uczucia Demokratów wobec Republikanów były chłodniejsze niż uczucia Republikanów wobec Demokratów zarówno przed⁷, jak i po⁸ 5 listopada, różnica ta była większa po wyborach prezydenckich. Rozpatrywany bez uwzględniania stosunku do wyborców popieranej przez siebie partii wynik ten sugerowałby wzrost polaryzacji afektywnej⁹.

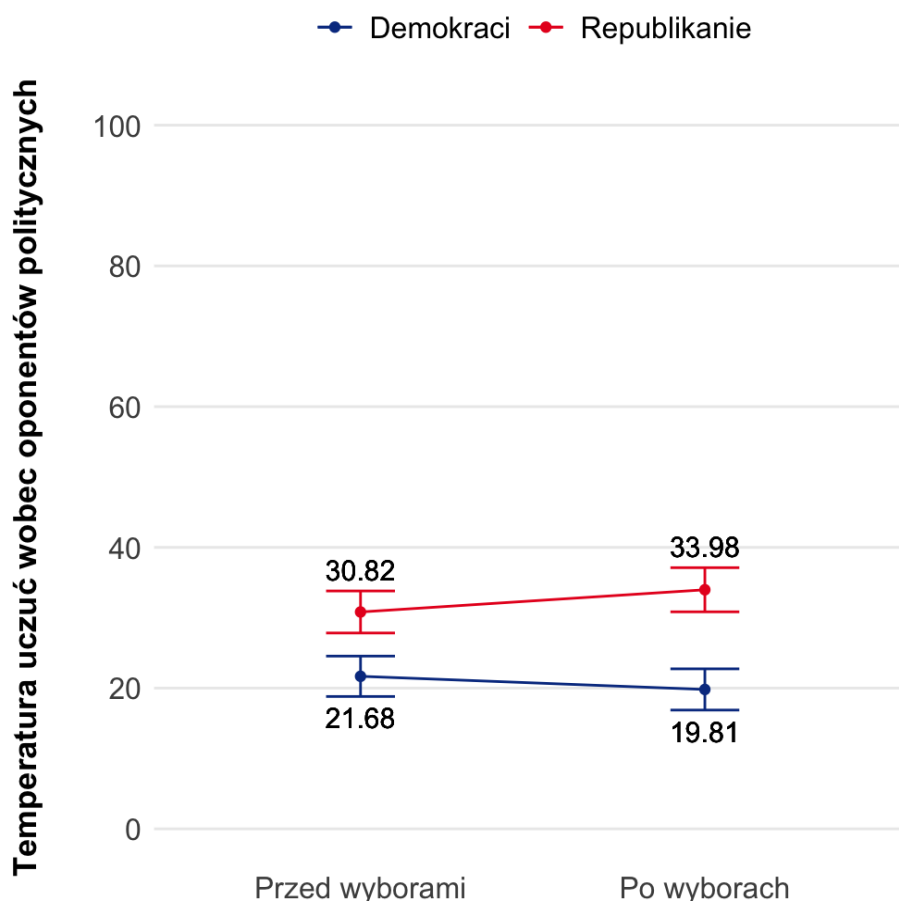
⁵ Alwin, D. F. (1997). Feeling thermometers versus 7-point scales: Which are better? *Sociological Methods & Research*, 25(3), 318-340. <https://doi.org/10.1177/0049124197025003003>

⁶ Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 593) = 2,87$; $p = 0,091$; częściowa $\eta^2 = 0,005$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 593) = 9,16$; $p = 0,003$; częściowa $\eta^2 = 0,015$.

⁷ Efekt partii w T1: $F(1, 593) = 18,52$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,030$.

⁸ Efekt partii w T2: $F(1, 593) = 41,31$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,065$.

⁹ Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 593) = 10,96$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,018$.

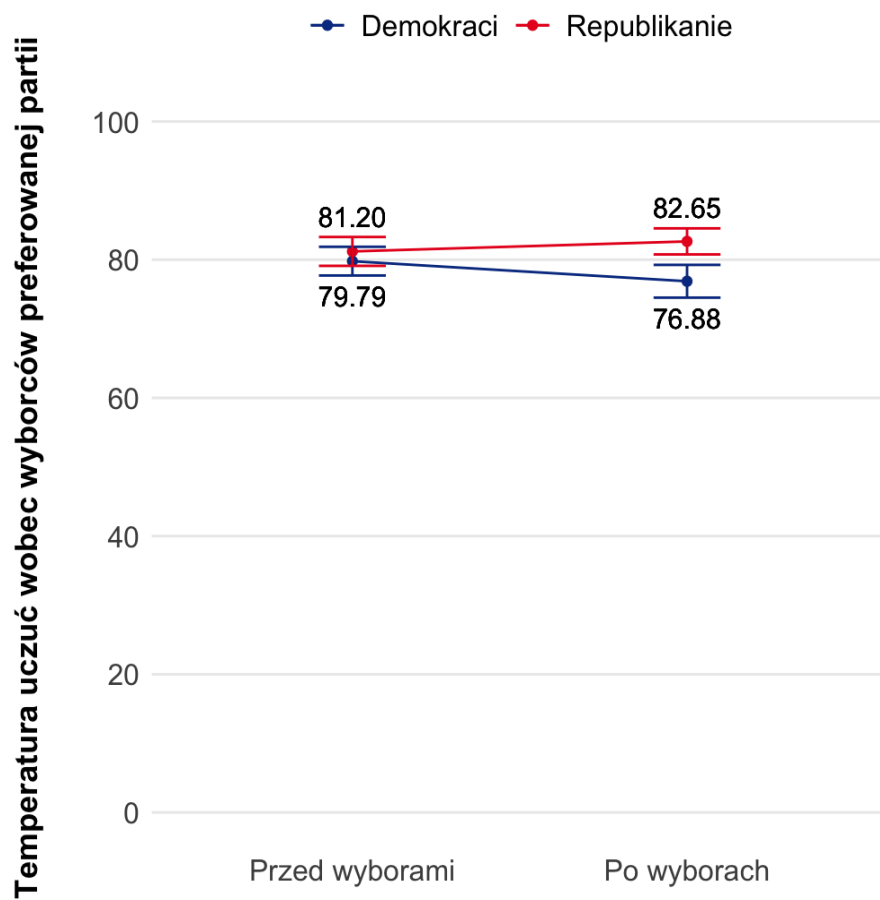
Ryc. 1 Zmiany w temperaturze uczuć wobec oponentów politycznych.
Adnotacja. Słupki błędów pokazują 95% przedziały ufności.

Zmiany nastąpiły też w postawach wobec wyborców popieranej przez siebie partii (Rycina 2). Ochłodzenie uczuć wobec zwolenników „swojego” ugrupowania nastąpiło wśród Demokratów ($M_{T1} = 79,79$; $SD_{T1} = 17,76$ vs. $M_{T2} = 76,88$; $SD_{T2} = 20,28$), ale nie wśród Republikanów ($M_{T1} = 81,20$; $SD_{T1} = 18,92$ vs. $M_{T2} = 82,65$; $SD_{T2} = 17,07$)¹⁰. O ile przed wyborami Demokraci i Republikanie mieli podobny stosunek do wyborców popieranych przez siebie partii¹¹, po wyborach nastawienie

¹⁰ Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 594) = 12,20$; $p = 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,020$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 594) = 3,42$; $p = 0,065$; częściowa $\eta^2 = 0,006$.

¹¹ Efekt partii w T1: $F(1, 594) = 0,87$; $p = 0,351$; częściowa $\eta^2 = 0,001$.

Demokratów wobec samych siebie było bardziej negatywne niż nastawienie Republikanów^{12,13}.

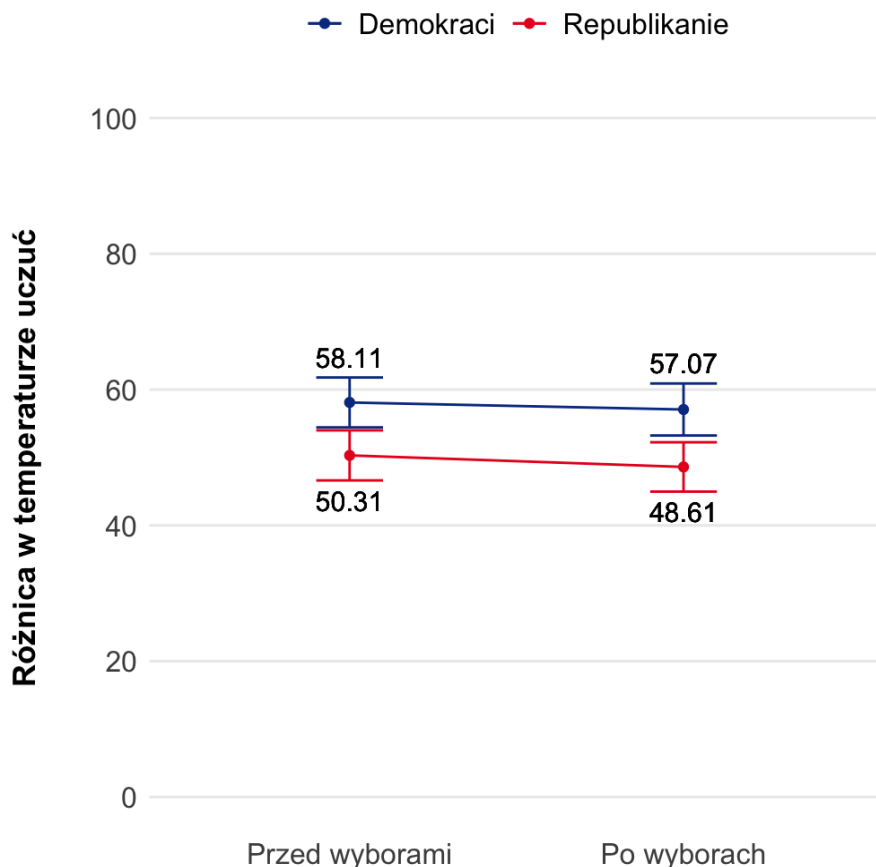

Ryc. 2 Zmiany w temperaturze uczuć wobec wyborców preferowanej przez siebie partii.
Adnotacja. Słupki błędów pokazują 95% przedziały ufności.

¹² Efekt partii w T2: $F(1, 594) = 14,20$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,023$.

¹³ Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 594) = 14,51$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,024$.

Kiedy poprzez polaryzację afektywną rozumieliśmy różnicę pomiędzy temperaturą uczuć wobec wyborców preferowanej przez siebie partii a temperaturą uczuć wobec oponentów politycznych (Rycina 3), zmiany w jej poziomie nie wystąpiły ani wśród Demokratów ($M_{T1} = 58,11$; $SD_{T1} = 31,42$ vs. $M_{T2} = 57,07$; $SD_{T2} = 32,76$), ani wśród Republikanów ($M_{T1} = 50,31$; $SD_{T1} = 33,32$ vs. $M_{T2} = 48,61$; $SD_{T2} = 32,84$)¹⁴. Zarówno przed¹⁵ jak i po wyborach¹⁶ silniejszą polaryzacją afektywną odznaczali się Demokraci niż Republikanie, a różnica między tymi dwiema grupami była stała w czasie¹⁷.

Ryc. 3 Zmiany w różnicy między temperaturą uczuć wobec wyborców preferowanej przez siebie partii a temperaturą uczuć wobec oponentów politycznych.

Adnotacja. Słupki błędów pokazują 95% przedziały ufności.

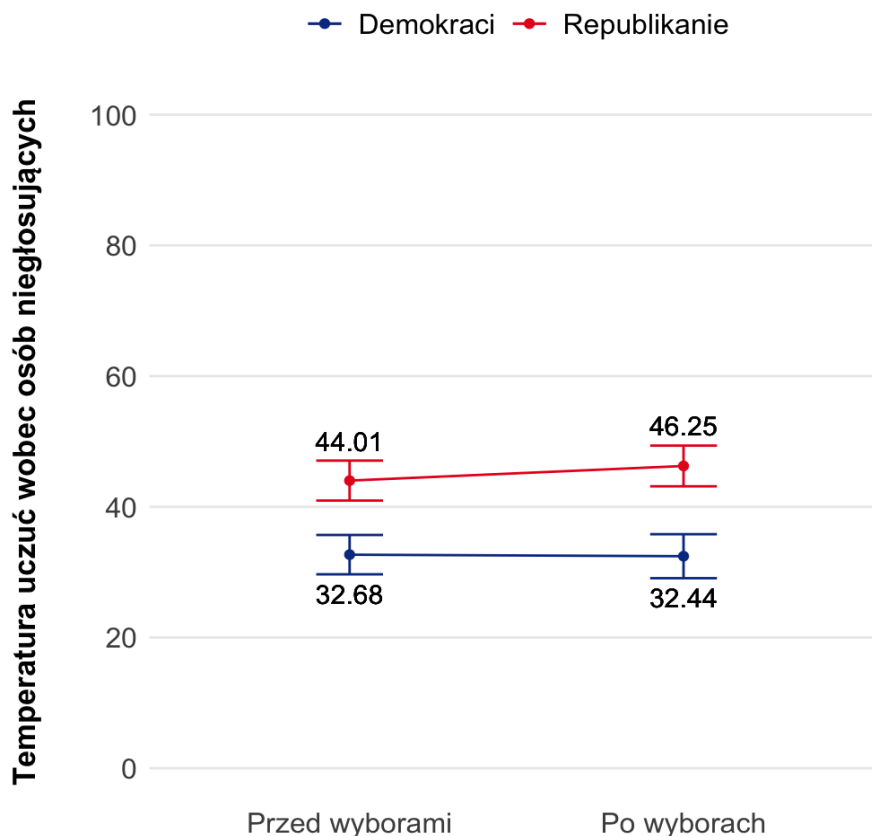
¹⁴ Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 593) = 0,61$; $p = 0,436$; częściowa $\eta^2 = 0,003$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 593) = 1,82$; $p = 0,178$; częściowa $\eta^2 = 0,003$.

¹⁵ Efekt partii w T1: $F(1, 593) = 8,57$; $p = 0,004$; częściowa $\eta^2 = 0,014$.

¹⁶ Efekt partii w T2: $F(1, 593) = 9,87$; $p = 0,002$; częściowa $\eta^2 = 0,016$.

¹⁷ Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 593) = 0,13$; $p = 0,719$; częściowa $\eta^2 = 0,000$.

Przyjrzelismy się również zmianie uczuć względem osób niegłoszących (Rycina 4). Stosunek do tej grupy nie uległ zmianie ani wśród Demokratów ($M_{T1} = 32,68$; $SD_{T1} = 25,74$ vs. $M_{T2} = 32,44$; $SD_{T2} = 28,78$), ani wśród Republikanów ($M_{T1} = 44,01$; $SD_{T1} = 27,68$ vs. $M_{T2} = 46,25$; $SD_{T2} = 28,21$).¹⁸ Jednocześnie i w pierwszym¹⁹, i w drugim pomiarze²⁰ Republikanie mieli bardziej pozytywne nastawienie do osób niegłoszących niż Demokraci, a rozmiar tej różnicy pozostawał stały w czasie.²¹

Ryc. 4 Zmiany w temperaturze uczuć wobec osób niegłoszących.
Adnotacja. Słupki błędów pokazują 95% przedziały ufności

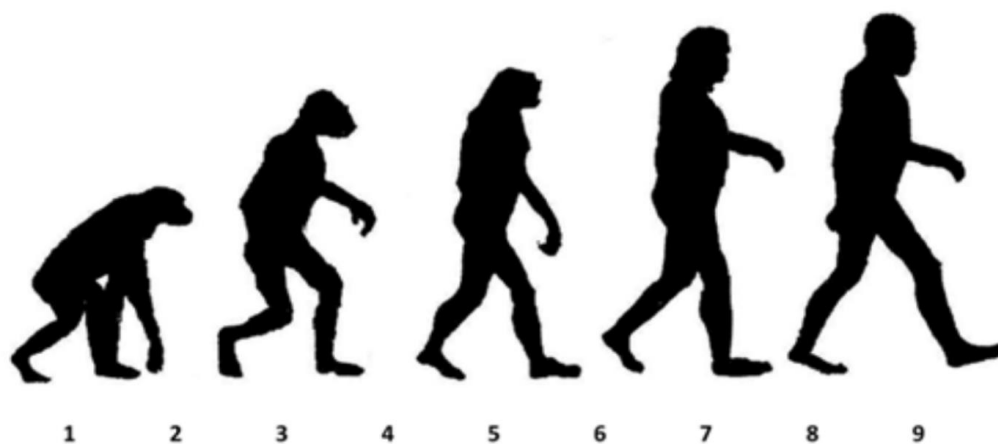
¹⁸ Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 594) = 0,03$; $p = 0,874$; częściowa $\eta^2 = 0,000$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 594) = 2,63$; $p = 0,105$; częściowa $\eta^2 = 0,004$.

¹⁹ Efekt partii w T1: $F(1, 594) = 26,61$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,043$.

²⁰ Efekt partii w T2: $F(1, 594) = 34,88$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,055$.

²¹ Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 594) = 1,51$; $p = 0,219$; częściowa $\eta^2 = 0,003$.

Oprócz temperatury uczuć względem różnych grup zapytaliśmy też o ich postrzegane człowieczeństwo. Korzystając z obrazkowej skali The Ascent of Man (Kteily i in., 2015; Rycina 5),²² osoby badane miały zaznaczyć, jak ludzcy ich zdaniem są zwolennicy poszczególnych partii politycznych oraz osoby niegłoszące. Każdorazowo skala odpowiedzi rozciągała się od 1 (niskie człowieczeństwo; czworonożny naczelný) do 9 (wysokie człowieczeństwo; Homo sapiens sapiens). Jak pokazały wcześniejsze badania²³, także te przeprowadzone w kontekście polskim²⁴, odmawianie człowieczeństwa oponentom politycznym wiąże się z większym dystansem społecznym względem tej grupy oraz silniejszą tendencją do podejmowania wobec niej zachowań agresywnych.

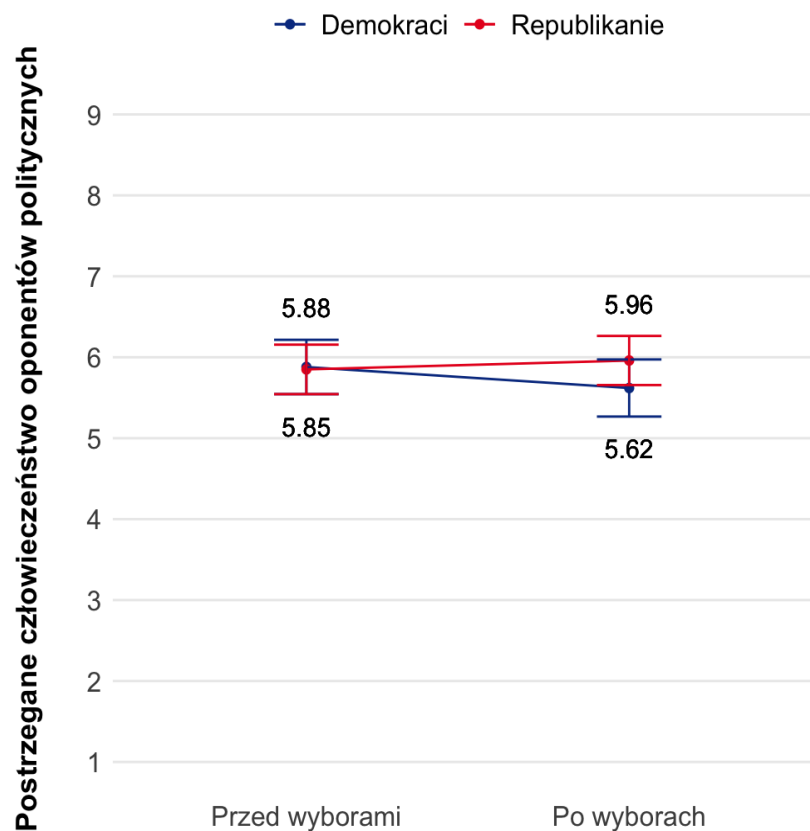
Ryc. 5 Obrazkowa skala The Ascent of Man.

²² Kteily, N., Bruneau, E., Waytz, A., & Cotterill, S. (2015). The ascent of man: Theoretical and empirical evidence for blatant dehumanization. *Journal of Personality and Social Psychology*, 109(5), 901–931. <https://doi.org/10.1037/pspp0000048>

²³ Moore-Berg, S. L., Ankori-Karlinsky, L., Hameiri, B., & Bruneau, E. (2020). Exaggerated meta-perceptions predict intergroup hostility between American political partisans. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(26), 14864–14872. <https://doi.org/10.1073/pnas.2001263117>

²⁴ Marchlewska, M., Górská, P., Podsiadłowski, W., Rogoza, M., & Szczepańska, D. (2024). So different yet so alike? Political collective narcissism predicts blatant dehumanization of political opponents among conservatives and liberals. *British Journal of Social Psychology*, Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/bjso.12803>

W pierwszej kolejności sprawdziliśmy, czy zmienił się stopień człowieczeństwa przypisywanego oponentom politycznym (Rycina 6). Po wygranej Donalda Trumpa Demokraci postrzegali Republikanów jako mniej ludzkich niż przed wyborami ($M_{T1} = 5,88$; $SD_{T1} = 2,90$ vs. $M_{T2} = 5,62$; $SD_{T2} = 3,05$). Analogiczny efekt nie wystąpił jednak u wyborców Partii Republikańskiej, którzy przypisywali Demokratom podobny stopień człowieczeństwa przed wyborami i po nich ($M_{T1} = 5,85$; $SD_{T1} = 2,79$ vs. $M_{T2} = 5,96$; $SD_{T2} = 2,77$).²⁵ Zwolennicy obu partii nie różnili się pod względem poziomu postrzeganego człowieczeństwa oponentów politycznych ani przed²⁶, ani po 5 listopada^{27,28}.

Ryc. 6 Zmiany w postrzeganym człowieczeństwie oponentów politycznych.
Adnotacja. Słupki błędów pokazują 95% przedziały ufności.

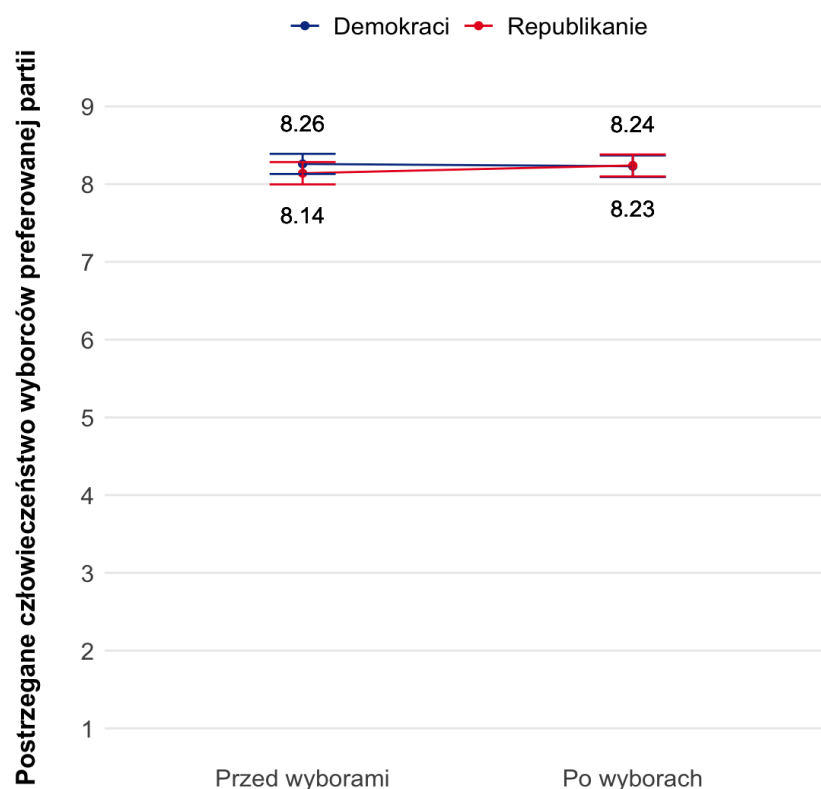
²⁵ Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 605) = 4,13$; $p = 0,043$; częściowa $\eta^2 = 0,007$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 605) = 0,88$; $p = 0,349$; częściowa $\eta^2 = 0,001$.

²⁶ Efekt partii w T1: $F(1, 605) = 0,02$; $p = 0,904$; częściowa $\eta^2 = 0,000$.

²⁷ Efekt partii w T2: $F(1, 605) = 2,11$; $p = 0,147$; częściowa $\eta^2 = 0,003$.

²⁸ Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 605) = 4,49$; $p = 0,034$; częściowa $\eta^2 = 0,007$.

Wybory nie wpłynęły na postrzegane człowieczeństwo elektoratu preferowanej przez siebie partii – zarówno Demokraci ($M_{T1} = 8,26$; $SD_{T1} = 1,12$ vs. $M_{T2} = 8,23$; $SD_{T2} = 1,20$), jak i Republikanie ($M_{T1} = 8,14$; $SD_{T1} = 1,31$ vs. $M_{T2} = 8,24$; $SD_{T2} = 1,29$) przypisywali samym sobie podobny stopień człowieczeństwa przed i po wyborach (Rycina 7)²⁹. Co ważne, porównywane grupy nie różniły się stopniem przypisywanego sobie człowieczeństwa ani przed³⁰, ani po 5 listopada³¹³².

Ryc. 7 Zmiany w postrzeganym człowieczeństwie wyborców preferowanej przez siebie partii. *Adnotacja.* Słupki błędów pokazują 95% przedziały ufności.

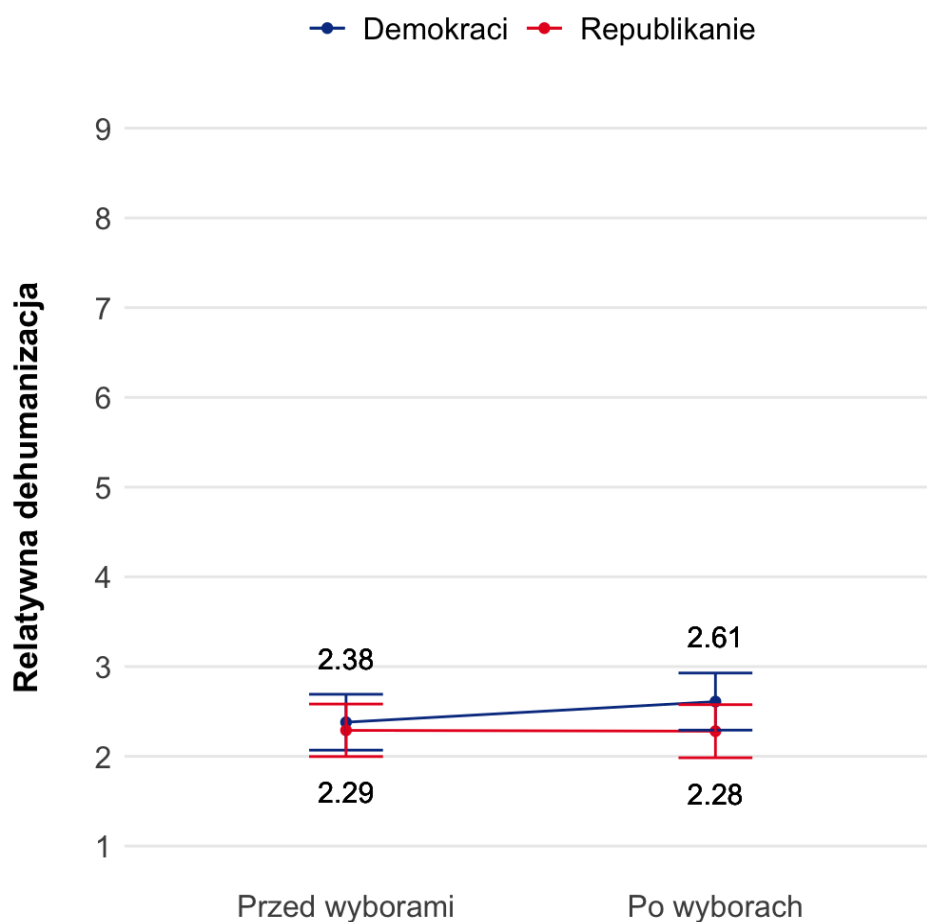
²⁹ Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 605) = 0,12$; $p = 0,734$; częściowa $\eta^2 = 0,000$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 605) = 2,04$; $p = 0,154$; częściowa $\eta^2 = 0,003$.

³⁰ Efekt partii w T1: $F(1, 605) = 1,39$; $p = 0,240$; częściowa $\eta^2 = 0,002$.

³¹ Efekt partii w T2: $F(1, 605) = 0,002$; $p = 0,968$; częściowa $\eta^2 = 0,000$.

³² Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 605) = 1,51$; $p = 0,219$; częściowa $\eta^2 = 0,002$.

Relatywna dehumanizacja oponentów politycznych, czyli różnica między postrzeganym człowieczeństwem wyborców preferowanej przez siebie partii i oponentów politycznych, wzrastała minimalnie wśród Demokratów ($M_{T1} = 2,38$; $SD_{T1} = 2,69$ vs. $M_{T2} = 2,61$; $SD_{T2} = 2,75$), ale nie wśród Republikanów ($M_{T1} = 2,29$; $SD_{T1} = 2,67$ vs. $M_{T2} = 2,28$; $SD_{T2} = 2,70$; Rycina 8)³³. Jednocześnie zwolennicy Partii Republikańskiej i Partii Demokratycznej nie różnili się stopniem relatywnej dehumanizacji przeciwników politycznych ani przed³⁴, ani po wyborach^{35,36}.

Ryc. 8 Zmiany w relatywnej dehumanizacji oponentów politycznych.
Adnotacja. Słupki błędę pokazują 95% przedziały ufności.

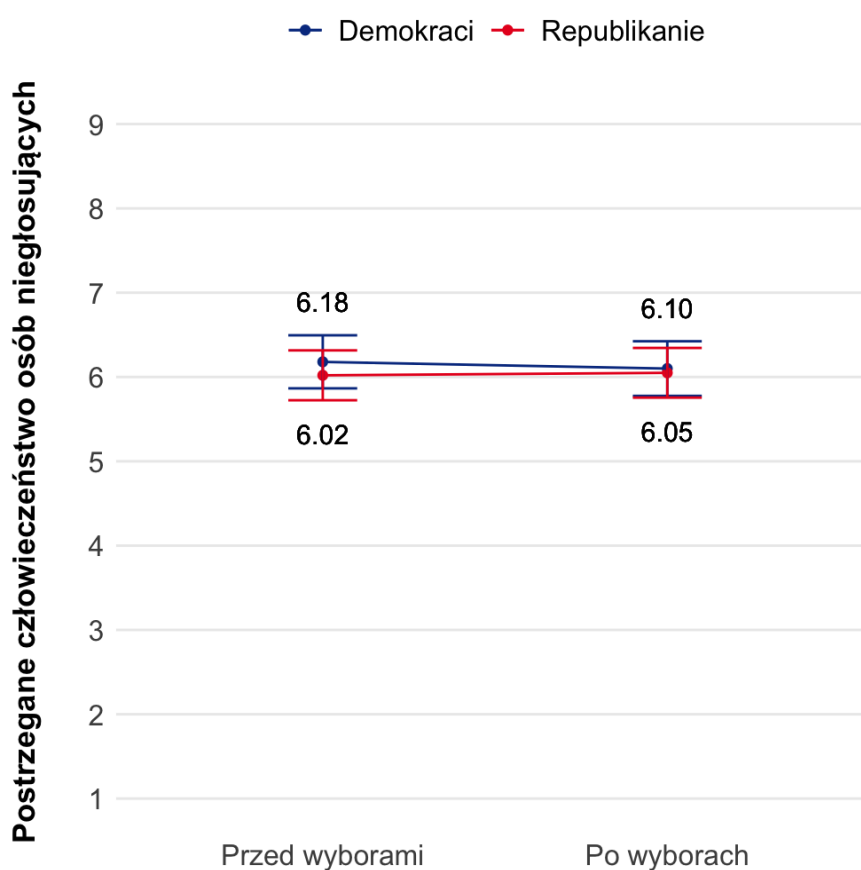
³³ Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 605) = 3,89$; $p = 0,049$; częściowa $\eta^2 = 0,006$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 605) = 0,02$; $p = 0,889$; częściowa $\eta^2 = 0,000$.

³⁴ Efekt partii w T1: $F(1, 605) = 0,17$; $p = 0,683$; częściowa $\eta^2 = 0,000$.

³⁵ Efekt partii w T2: $F(1, 605) = 2,33$; $p = 0,127$; częściowa $\eta^2 = 0,004$.

³⁶ Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 605) = 2,34$; $p = 0,127$; częściowa $\eta^2 = 0,004$.

Wybory nie łączyły się ze zmianą postrzeganego człowieczeństwa osób niegłoszących ani wśród Demokratów ($M_{T1} = 6,18$; $SD_{T1} = 2,72$ vs. $M_{T2} = 6,10$; $SD_{T2} = 2,80$), ani wśród Republikanów ($M_{T1} = 6,02$; $SD_{T1} = 2,70$ vs. $M_{T2} = 6,05$; $SD_{T2} = 2,69$; Rycina 9)³⁷. Wyborcy obu partii przypisywali niegłoszącym podobny stopień człowieczeństwa w obu pomiarach³⁸. Co ciekawe, zarówno zwolennicy Demokratów jak i Republikanów przypisywali osobom niegłoszącym tylko nieco wyższy poziom człowieczeństwa, co swoim oponentom politycznym.³⁹

Ryc. 9 Zmiany w postrzeganym człowieczeństwie osób niegłoszących.
Adnotacja. Słupki błędu pokazują 95% przedziały ufności.

³⁷ Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 605) = 0,36$; $p = 0,548$; częściowa $\eta^2 = 0,001$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 605) = 0,07$; $p = 0,786$; częściowa $\eta^2 = 0,000$.

³⁸ Efekt partii w T1: $F(1, 605) = 0,52$; $p = 0,471$; częściowa $\eta^2 = 0,001$. Efekt partii w T2: $F(1, 605) = 0,04$; $p = 0,842$; częściowa $\eta^2 = 0,000$. Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 605) = 0,39$; $p = 0,533$; częściowa $\eta^2 = 0,001$.

³⁹ $F(1, 605) = 10,68$; $p = 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,017$.

Kwestionariusz zawierał również pytania mierzące zmęczenie konfliktem politycznym, czyli stan wyczerpania spowodowany długą ekspozycją na burzliwą debatę polityczną. Osoby badane zostały poproszone o zaznaczenie na skali od 1 ("Zdecydowanie nie zgadzam się") do 7 ("Zdecydowanie zgadzam się"), na ile zgadzają się z trzema stwierdzeniami ("Jestem zmęczony/a konfliktem politycznym w Stanach Zjednoczonych", "Jestem wyczerpany/a obecnym napięciem politycznym w Stanach Zjednoczonych" i "Konflikt polityczny sprawił, że atmosfera w Stanach Zjednoczonych stała się trudna do wytrzymania")⁴⁰. Jak sugerują wcześniejsze badania, wysoki poziom zmęczenia konfliktem może skłaniać do wycofywania się z aktywności politycznej.⁴¹

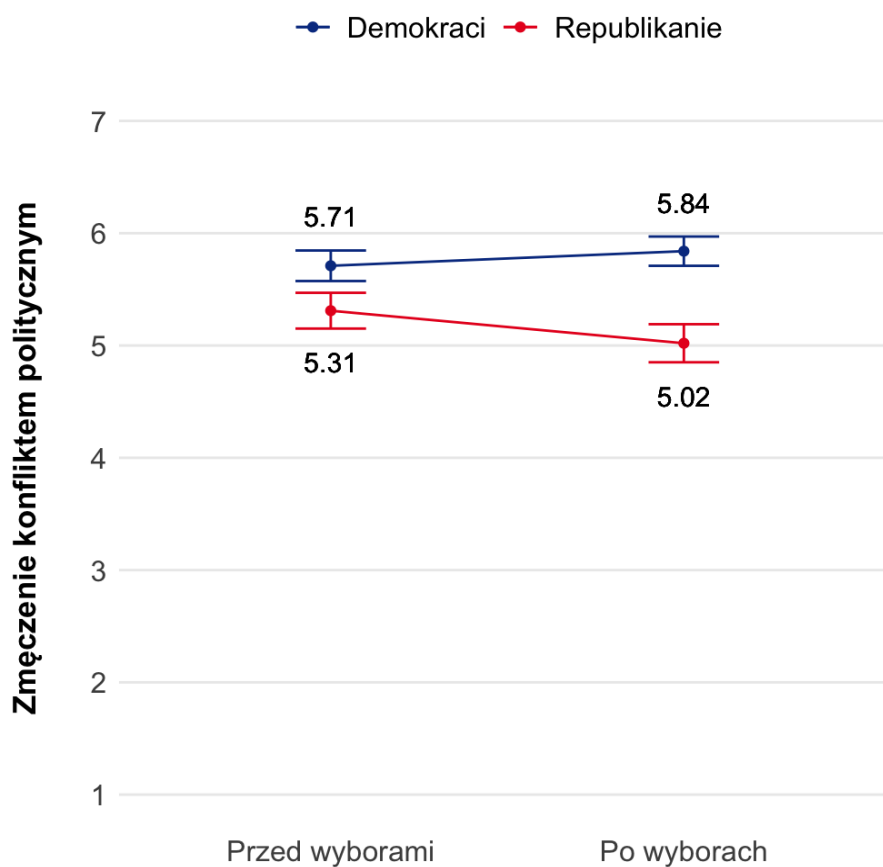
Po wyborach zmęczenie konfliktem zmalało wśród Republikanów ($M_{T1} = 5,31$; $SD_{T1} = 1,42$ vs. $M_{T2} = 5,02$; $SD_{T2} = 1,51$), jego poziom pozostał zaś niezmienny wśród Demokratów ($M_{T1} = 5,71$; $SD_{T1} = 1,18$ vs. $M_{T2} = 5,84$; $SD_{T2} = 1,13$; Rycina 10).⁴² Niezależnie od momentu pomiaru, Demokraci okazali się bardziej zmęczeni konfliktem politycznym niż Republikanie, przy czym różnica ta zwiększyła się po wyborach.⁴³

⁴⁰ $\alpha_{T1} = 0,86$, $\alpha_{T2} = 0,88$.

⁴¹ Krupnikov, Y., Ryan, J. B. (2022). *The other divide*. Cambridge University Press.

⁴² Efekt czasu dla Demokratów: $F(1, 592) = 3,44$; $p = 0,064$; częściowa $\eta^2 = 0,006$. Efekt czasu dla Republikanów: $F(1, 592) = 17,88$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,029$.

⁴³ Efekt partii w T1: $F(1, 592) = 13,36$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,022$. Efekt partii w T2: $F(1, 592) = 56,69$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,087$. Efekt interakcji partii i czasu: $F(1, 592) = 18,30$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,030$.

Ryc. 10. Zmiany w poziomie zmęczenia konfliktem politycznym.
Adnotacja. Słupki błędów pokazują 95% przedziały ufności.

Przedstawione wyżej wyniki nie pozwalają na udzielenie jednoznacznej odpowiedzi na zadane we wstępie pytanie, w jaki sposób wygrane przez Trumpa wybory prezydenckie wpłynęły na stopień polaryzacji politycznej. Wzrost polaryzacji afektywnej sugerują rezultaty odnotowane wśród Demokratów, którzy bardziej dehumanizowali zwolenników Partii Republikańskiej po wyborach niż przed nimi. Z drugiej strony zmiana ta była raczej niewielka, a temperatura uczuć Demokratów wobec Republikanów pozostała na stałym poziomie. Dodatkowo zaobserwować dała się poprawa uczuć Republikanów wobec Demokratów, mogąca równoważyć wzrost dehumanizacji przeciwników politycznych ze strony sympatyków Partii Demokratycznej. Brak wyraźnego wzrostu napięć politycznych po wygranej Donalda Trumpa nie oznacza oczywiście, że społeczeństwo amerykańskie jest wolne od polaryzacji politycznej. Średni dystans między temperaturą uczuć wobec wyborców popieranej przez siebie partii a temperaturą uczuć wobec przeciwników politycznych wynosił na skali odpowiedzi od 0 do 100 $M = 53,55$ w pierwszym i $M = 53,23$ w drugim pomiarze i w sposób istotny statystycznie różnił się od 0⁴⁴. Podobnie w przypadku ocenianego na skali 9-stopniowej postrzeganego człowieczeństwa średnia rozbieżność między człowieczeństwem przypisywanym zwolennikom preferowanej partii a człowieczeństwem przeciwników politycznych była równa $M = 2,31$ w pierwszym i $M = 2,36$ w drugim pomiarze i była statystycznie różna od 0⁴⁵. Zgodnie z wynikami naszych wcześniejszych badań⁴⁶, postawy Demokratów wobec Republikanów były bardziej negatywne niż postawy Republikanów wobec Demokratów⁴⁷.

Ciekawym rezultatem jest też, będący reakcją na porażkę wyborczą, spadek pozytywnych uczuć wobec samych siebie w grupie wyborców Partii

⁴⁴ T1: $t(603) = 39,84$; $p < 0,001$; $d = 1,62$; T2: $t(702) = 43,44$; $p < 0,001$; $d = 1,64$.

⁴⁵ T1: $t(612) = 21,39$; $p < 0,001$; $d = 0,86$; T2: $t(703) = 23,16$; $p < 0,001$; $d = 0,87$.

⁴⁶ Marchlewska i in. (2024).

⁴⁷ $F(1, 495) = 22,30$; $p < 0,001$; częściowa $\eta^2 = 0,043$.

Demokratycznej. Wynik ten jest zgodny z rezultatami badań prowadzonych przez Pew Research Center (PRC)⁴⁸, wedle których zwycięstwo Donalda Trumpa zwiększyło pesymizm co do przyszłości popieranej przez siebie partii wśród Demokratów. Spadek zmęczenia konfliktem politycznym wśród Republikanów koresponduje natomiast ze wzrostem optymizmu przedstawicieli tej grupy odnotowanym przez PRC i jest zgodny z wynikami wcześniejszych badań nt. psychologicznych konsekwencji zwycięstw wyborczych⁴⁹.

⁴⁸ Borelli, G. (2024). *After Trump's victory, Democrats are more pessimistic about their party's future*. Pobrano z: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2024/11/22/after-trumps-victory-democrats-are-more-pessimistic-about-their-partys-future/>

⁴⁹ Np. Janssen, L. (2024). Sweet victory, bitter defeat: The amplifying effects of affective and perceived ideological polarization on the winner-loser gap in political support. *European Journal of Political Research*, 63(2), 455-477. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12625>

Metodologia badania

- Badanie zostało zrealizowane za pośrednictwem panelu internetowego Prolific. Osoby badane odpowiadały na te same pytania dwukrotnie – na tydzień przed wyborami prezydenckimi w USA (29 października 2024 r.) i nieco ponad tydzień po tych wyborach (14-16 listopada 2024 r.).
- Zebrana w pierwszym pomiarze próba miała charakter celowy – do pierwszego pomiaru przystąpiły włącznie osoby określające się jako Demokraci ($n = 489$) lub Republikanie ($n = 483$). Ostatecznie w próbie znalazło się 713 osób, które wzięły udział w obu pomiarach, co stanowiło 73,4% osób uczestniczących w pierwszym pomiarze ($N = 972$).
- Podczas gdy 340 (47,7%) osób badanych zadeklarowało poparcie dla Partii Demokratycznej, 373 (52,3%) osoby opowiedziały się za Partią Republikańską.
- Pod względem płci 428 (60%) osób badanych identyfikowało się jako kobiety, 246 (34,5%) jako mężczyźni, 9 (1,3%) osób miało inną tożsamość płciową, a 30 (4,2%) badanych nie wskazało swojej płci. Większość próby ($n = 521$; 73%) stanowiły osoby białe, 77 (10,8%) badanych identyfikowało się jako Afroamerykanie lub osoby czarnoskóre, 53 (7,4%) jako osoby pochodzenia latynoskiego, 51 (7,2%) jako osoby pochodzenia azjatyckiego lub pacyficznego, zaś 11 (1,6%) wskazało inną przynależność etniczną. Wiek osób badanych wahał się od 18 do 81 lat ($M = 43,19$, $SD = 13,77$).